

Nora kommun
Samhällsbyggnad Bergslagen

Länsstyrelsens underlag för Nora kommuns beslut om planeringsstrategi

Inledning

Kommunfullmäktige ska enligt 3 kap. 23 § plan- och bygglagen (PBL) anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Där ska kommunen bland annat ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet samt bedöma om planen fortsatt är aktuell i förhållande till kraven i 3 kap. 3 §, 4 § andra stycket p. 1–2 samt 5 § PBL. Om kommunen antar en ny översiktsplan inom 24 månader efter ordinarie val gäller inte kravet om planeringsstrategi.

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 26 § PBL i ett underlag till kommunen redovisa sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Redovisningen ska göras under den andra halvan av tiden mellan två ordinarie val till kommunfullmäktige.

I underlaget ska länsstyrelsen ange

1. hur dessa intressen förhåller sig till översiktsplanen, och
2. om länsstyrelsens granskningsyttrande i någon del inte längre gäller

I detta underlag redovisar Länsstyrelsen vilka, nya eller ändrade, statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet samt Länsstyrelsens syn på granskningsyttrandenas aktualitet. Länsstyrelsen informerar också om förändringar gällande övriga allmänna intressen som kan vara bra att ha med sig i kommande arbete med planeringsstrategi.

Länsstyrelsens planeringsunderlag består av två delar:

- Länsstyrelsens planeringsunderlag för Nora kommuns beslut om planeringsstrategi
- Länsstyrelsens publikation *Underlag av betydelse för översiktsplanens aktualitet - Länsövergripande planeringsunderlag Örebro län* (Länsstyrelsen, Pbl.nr 2021:21), härnäst Länsövergripande planeringsunderlag.

Detta planeringsunderlag är generellt för samtliga kommuner i länet och kan hämtas på Länsstyrelsens webbplats.

Viktigt är att de båda dokumenten läses tillsammans då de kompletterar varandra. Det länsövergripande underlaget ger generella synpunkter kring statliga och mellankommunala intressen av betydelse för översiktsplaneringen samt tips på planerings- och kunskapsunderlag medan detta yttrande är inriktat specifikt på Nora kommuns översiktsplan.

Beslutet har fattats av

Beslut i detta ärende har fattats av tf. enhetschef Jonas Jansson med samhällsplanerare Aila Nilsson som föredragande.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Innehåll

Inledning	1
Beslutet har fattats av	2
Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter.....	2
Kommunens gällande översiktsplan	5
Bedömning av granskningsyttrandets aktualitet.....	5
Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för översiktsplanens aktualitet.....	5
Riksintressen	5
Riksintressen enligt 3 kapitlet miljöbalken.....	6
Riksintresse för naturvården.....	6
Riksintresse kulturmiljövården.....	6
Riksintresse för friluftslivet.....	7
Riksintresse för energiproduktion och energidistribution	7
Riksintresse för kommunikationer.....	7
Riksintresse för totalförsvaret.....	8
Riksintresse för värdefulla ämnen eller material.....	9
Riksintresse för anläggningar för industriell produktion	9
Riksintressen enligt 4 kapitlet miljöbalken.....	10
Natura 2000.....	10
Miljökvalitetsnormer	10
Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster.....	10
Hälsa, säkerhet och risk för olyckor	11
Regional risk- och sårbarhetsanalys.....	11
Översvämning.....	12
Buller	12
Förorenade områden.....	12
Beredskap – samhällsviktig verksamhet samt totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen.....	12
Dricksvattenförsörjning.....	13
Mellankommunal samordning	14
Allmänna intressen	14
Skogsbruk.....	14
Jordbruksmark.....	14
Kartering av jordbruksmark i länet.....	15

Klimatpåverkan.....	15
Klimatanpassning.....	16
Naturvärden.....	16
Kulturmiljövärden.....	17
Bostadsförsörjning.....	18
Social hållbarhet.....	18
Infrastruktur och kollektivtrafik.....	19
Nationella och regionala mål, planer och program	20
Ny lagstiftning	20
Plan- och bygglagen (PBL)	20
Krav på riskbedömning i översiktsplan.....	20
Miljöbalken.....	21
Nytt kapitel om miljöbedömning.....	21
Barnkonventionen.....	21

Kommunens gällande översiktsplan

Nora kommuns gällande översiktsplan består av följande delar:

- Översiktsplan för Nora kommun, antagen den 14 december 2017
- Tillägg till översiktsplanen (TÖP), LIS-områden, antagen 2022-03-02

Bedömning av granskningsyttrandets aktualitet

Länsstyrelsens synpunkter i granskningsyttrandet för Nora kommuns översiktsplan kvarstår generellt i den mån föreslagen markanvändning inte redan är genomförd eller där antagandehandlingar justerats jämfört med utställningshandlingen.

Översiktsplanen bör dock uppdateras enligt ny lagstiftning och statliga och mellankommunala intressen. Dessa redogörs för nedan samt finns att tillgå i det länsövergripande planeringsunderlaget för Örebro län.

Vid en aktualitetsprövning är det översiktsplanen i dess helhet som ska bedömas, även tillägg. Länsstyrelsen önskar uppmärksamma behovet av att kommunen aktivt tar ställning till befintliga tillägg och att aktuella tillägg framgår av den kommande kommunomfattande översiktsplanen.

Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för översiktsplanens aktualitet

Sedan den kommunomfattande översiktsplanen för Nora kommun antogs har nya underlag avseende statliga och mellankommunala intressen med betydelse för kommunens översiktsplanering tillkommit. Även krav på översiktsplanens innehåll, tillämpning och vägledning har tillkommit eller förändrats. Sammantaget påverkar dessa förändringar översiktsplanens användbarhet och aktualitet.

Länsstyrelsens redovisning utgör ett urval av sådana underlag som bedömts vara relevanta för Nora kommuns översiktsplanearbete. För ytterligare underlag hänvisar Länsstyrelsen till *Planeringskatalogen* som löpande samlar planeringsunderlag från statliga myndigheter.

Riksintressen

Regeringen gav i januari 2020 Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket i uppdrag att göra en översyn av sina respektive anspråk på områden av riksintressen. Boverket har utsetts att vara samordnande myndighet i uppdraget. De riksintressen som omfattas av översynen är mark- och vattenområden för:

- Naturvård (Naturvårdsverket)

- Friluftsliv (Naturvårdsverket)
- Kulturmiljövård (Riksantikvarieämbetet)
- Anläggningar för industriell produktion (Tillväxtverket)
- Anläggningar för energiproduktion och energidistribution (Energimyndigheten)
- Anläggningar för kommunikationer (Trafikverket)

Riksintressen enligt 3 kapitlet miljöbalken

Nedan redovisas de riksintressen som är aktuella i kommunen enligt 3 kapitlet miljöbalken (MB). De flesta av dessa riksintresseanspråk har pekats ut innan den gällande översiktsplanen antogs. Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring riksintressen enligt 3 kap MB, se bland annat s. 6–9.

Riksintresse för naturvården

Inga förändringar av riksintresset för naturvård har skett sedan översiktsplanen antogs 2017.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Naturvård	Grängshyttforsarna	2000-02-07
Naturvård	Järleån	2000-02-07
Naturvård	Källeråsmossen	2000-02-07
Naturvård	Lunds fjärden	2000-02-07
Naturvård	Älvhyttan	2000-02-07

Riksintresse kulturmiljövården

Inga förändringar av riksintresseanspråken för kulturmiljö har skett sedan översiktsplanen antogs 2017. Länsstyrelsen har tagit fram fördjupade riksintressebeskrivningar¹, vilka bland annat omfattar riksintressen i Nora kommun.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Kulturmiljö	Bondebyn – Järle - Yxe	1996-08-27
Kulturmiljö	Centrala Nora	1996-08-27
Kulturmiljö	Gamla Viker	1996-08-27
Kulturmiljö	Järnboås – Finnshyttan - Lindesby	1996-08-27
Kulturmiljö	Klacka - Lerberg	1996-08-27

¹ [Länsstyrelsen i Örebro län – KNÖL-kommunerna - riksintressen](#)

Kulturmiljö	Pershyttan	1996-08-27
Kulturmiljö	Skrikarhyttan	1996-08-27
Kulturmiljö	Västgötahyttan	1996-08-27

Riksintresse för friluftslivet

Inga förändringar av riksintresseanspråken för friluftslivet har skett sedan översiktsplan antogs 2017. Läs mer om värdebeskrivningarna genom kartverktyget [Skyddad natur](#) på Naturvårdsverkets hemsida.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Friluftslivet	Finnekroken	2017-01-19
Friluftslivet	Kilsbergen	2017-01-19
Friluftslivet	Kindlaområdet	2017-01-19

Riksintresse för energiproduktion och energidistribution

Vindkraft

Sedan kommunens översiktsplan antogs 2017 har Naturvårdsverket och Energimyndigheten fått i uppdrag att ta fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad. Strategin presenterades 2021. Som en del av strategins genomförande har länsstyrelserna fått i uppdrag att genomföra regionala analyser, där det nationella planeringsunderlaget kvalitetssäkras och vidareutvecklas utifrån regionala förhållanden. Det regionala planeringsunderlaget kan utgöra stöd för bland annat kommunernas översiktsplanering. Tidplanen för de regionala analyserna är i nuläget inte beslutat. Den nationella strategin och tillkommande planeringsunderlag kan innebära behov av översyn av kommunernas vindkraftsplanering på översiktsplannivå.

I Nora kommun finns ett område utpekad som riksintresse för vindbruk.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Vindbruk	T198	2013-12-16

Riksintresse för kommunikationer

Trafikverkets senaste uppdatering av riksintresseanspråk för kommunikation gjordes i maj 2018. Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen på att väg- och järnvägsdata inte uppdateras regelbundet i kartmaterialet som presenteras på Trafikverkets webbplats. Kontakt

med Trafikverkets regionala samhällsplanerare kan behövas för att säkerställa vilka geografiska områden som berörs.

Riksintresseanspråket för kommunikationer för Örebro flygplats omfattas av en MSA-yta som påverkar hela Nora kommun genom höjdbegränsning. Kring Örebro flygplats finns även ett influensområde för flyghinder.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Kommunikation	Riksväg 50	2018-05-16
Kommunikation	Örebro flygplats	2018-05-16

Riksintresse för totalförsvaret

Hela landet anges som påverkansområde för höga objekt och samtliga ärenden som rör höga objekt, högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse alternativt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse, ska remitteras till Försvarsmakten. Samtliga översiktsplaner, även fördjupningar och tillägg, ska remitteras till Försvarsmakten. Totalförsvarets riksintressen har alltid företräde.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring riksintresse för totalförsvaret, se bland annat s. 9.

Läs mer om riksintressen för totalförsvarets militära delar på [Försvarets webbplats](#).

Läs mer om [riksintressen för totalförsvarets militära del Örebro län 2022](#).

Riksintressen för totalförsvarets militära delar

Den 26 januari 2022 fattade Försvarsmakten beslut om förnyad redovisning av riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Beslutet omfattar bland annat ett utökat påverkansområde för buller och annan risk vid Villingsbergs skjutfält och ny värdebeskrivning som berör Nora kommun. En förändring av påverkansområdet för buller eller annan risk tillhörande riksintresset Villingsbergs skjutfält har genomförts (se Bilaga 1, riksintresse Villingsbergs skjutfält). Revideringen har genomförts med hänsyn till att det i inriktningen för Försvarsmakten 2021–2025 fastställts att Bergslagens artilleriregemente (A 9) ska återinrättas i Kristinehamn med Villingsberg som skjutfält. Alla plan- och byggärenden inom Försvarsmaktens påverkansområden för ”buller eller annan risk” samt ”övrigt påverkansområde” ska remitteras till Försvarsmakten oavsett byggnadshöjd. Det är av stor vikt att riksintresset med tillhörande

påverkansområden tydligt redovisas i kommunernas översiktsplaner. Villingsbergs området omfattas även av område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för vindkraftverk.

Nora kommun berörs av ett ”övrigt påverkansområde”. Alla plan-och byggärenden som ligger inom Försvarmaktens påverkansområden ”övrigt påverkansområde” ska remitteras till Försvarmakten oavsett byggnadshöjd. Det är av stor vikt att riksintresset med tillhörande påverkansområden tydligt redovisas i kommunens översiktsplan.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Totalförsvarets militära delar	Villingsbergs skjutfält	2022-01-26

Riksintressen för totalförsvarets civila delar

Enligt regeringens försvarspolitiska inriktning 2016–2020 ska planeringen för civilt försvar återupptas. Planeringsarbete ska utgå från att förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid också ska ge en grundläggande förmåga att hantera krigssituationer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar kontinuerligt med att identifiera mark eller vattenområden som kan vara av riksintresse för totalförsvarets civila delar. I dag finns inte något utpekade område som berör Nora kommun.

Riksintresse för värdefulla ämnen eller material

Inga förändringar av riksintresseanspråket för värdefulla ämnen eller material har skett sedan översiktsplan antogs 2017.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum
Värdefulla ämnen och mineral	Skrikarhyttan	2014-06-30

Riksintresse för anläggningar för industriell produktion

Tillväxtverket har i april 2021 tagit fram en sektors beskrivning för riksintresse industriell produktion². Nora kommun berörs av ett område riksintresse för anläggningar för industriell produktion.

Riksintresse	Namn
Industriell produktion	Bofors skjutfält

² [Tillväxtverket – Riksintresse industriell produktion](#)

Riksintressen enligt 4 kapitlet miljöbalken

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring riksintressen enligt 4 kap. MB, se bland annat s. 10–13.

Natura 2000

Inga förändringar av Natura 2000-områden har skett sedan översiktsplanen antogs 2017.

Riksintresse	Namn	Beslutsdatum (uppdaterat)
Natura 2000	Bromängen	2012-08-09
Natura 2000	Dammossen-Röbergshagemossen	2012-08-09
Natura 2000	Erikaberget	2012-08-01
Natura 2000	Hyttebacken	2012-08-01
Natura 2000	Håkansbodaberget	2012-08-01
Natura 2000	Järleån	2012-08-01
Natura 2000	Kvarbäcken-Lärkesån	2012-08-01
Natura 2000	Lillsjöbäcken-Järlehyttebäcken	2012-08-01
Natura 2000	Limberget	2012-08-01
Natura 2000	Näsmarkerna	2012-08-01
Natura 2000	Tallskaten	2012-08-01
Natura 2000	Venakärret	2012-08-09
Natura 2000	Venen	2012-08-01
Natura 2000	Älvhytteängen	2012-08-01

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring miljökvalitetsnormer, se bland annat s. 11–13.

Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster

Den 1 januari 2019 trädde vissa ändringar i miljöbalken i kraft vad gäller miljökvalitetsnormer för vatten. Den 16 december 2016 antog även Vattenmyndigheten sitt åtgärdsprogram för åren 2016–2021 där

kommunernas roll att tillgodose miljö kvalitetsnormer för vatten i fysisk planering ytterligare stärktes genom införandet av åtgärd 6 som anger att kommunen ska genomföra sin översikts- och detaljplanering samt prövning enligt plan- och bygglagen så att den bidrar till att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas. Detta kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Den 22 december 2021 beslutades det om nya föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster dvs miljö kvalitetsnormer i Sveriges vattendistrikt. Detta kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet. Åtgärdsprogram för perioden 2021–2027 väntas antas under 2022.

Nora kommun ligger inom Norra Östersjöns vattendistrikt.

Hälsa, säkerhet och risk för olyckor

Enligt 2 kap. 5 § PBL ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till, bland annat, människors hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämning och erosion. I 3 kap. 5 § PBL anges sedan augusti 2018 att kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade ska framgå av översiktsplanen, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring hälsa, säkerhets- och klimatanpassning, se bland annat s. 15–22.

Regional risk- och sårbarhetsanalys

Länsstyrelsen sammanställer vartannat år en regional risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som ska ge en riskbild för hela samhället med syfte att utgöra en grund för det förebyggande krisberedskapsarbetet i länet. Risk- och sårbarhetsanalysen är även ett viktigt underlag för samhällsplaneringen då den ger en bild av vilka risker, hot och sårbarheter som finns i Örebro län.

2019 års regionala risk- och sårbarhetsanalys ger en bild av vilka risker och hot som kan inträffa i Örebro län och vilken förmåga vi har att motstå och hantera kriser och samhällsstörningar. Analysen inkluderar hot och risker som kan få allvarliga konsekvenser och som handlar om naturhot, andra olyckor, kritisk infrastruktur och försörjningssystem, informationssäkerhet, antagonistiska hot och social oro samt sjukdomar.

Nora kommun har tagit fram en risk- och sårbarhetsanalys för 2019–2023.

Översvämning

Boverket har tagit fram en sammanfattande vägledning om tillämpning av plan- och bygglagen med hänsyn till människors hälsa, säkerhet, och risken för olyckor, översvämning och erosion. Vägledningen anger andra säkerhetsnivåer för bebyggelse än de som finns i översiktsplanens ställningstaganden. Ställningstagandena är därmed inte längre aktuella och skulle behöva uppdateras för att stämma bättre överens med Boverkets och Länsstyrelsens utgångspunkter för tillsyn av kommunens samhällsplanering. I Länsstyrelsens KlimatGIS finns nya eller uppdaterade översvämningsskarteringar för Arbogaån som berör Nora kommun.

Buller

I april 2020 publicerade Boverket en reviderad vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostadsbyggnader. Vägledningen ansluter till de nya allmänna råden om industri- och annat verksamhetsbuller som utgavs 2020. I gällande översiktsplan för Nora kommun saknas resonemang om industribuller och gällande riktvärden.

Förorenade områden

På Länsstyrelsens webbGIS finns kartsiktet ”*LST Potentiellt förorenade områden*”. Kartsiktet baseras på information från en databas som länsstyrelserna förvaltar och uppdaterar gemensamt. Databasen heter EBH-stödet och är länsstyrelsernas register över både potentiella och konstaterade förorenade områden.

Det finns 391 inventerade eller identifierade objekt i Nora kommun, varav 34 är placerade i riskklass 1 eller 2.

Beredskap – samhällsviktig verksamhet samt totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen

I oktober 2020 tog MSB tillsammans med andra aktörer fram en förenklad och tydligare definition av samhällsviktig verksamhet. MSB har även tagit fram en vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet för bland annat kommuner (2019). Identifiering av samhällsviktig verksamhet kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor avseende fysisk planering.

MSB har under 2021 även tagit fram en vägledning för att beakta totalförsvarets intressen i samhällsplaneringen. Vägledningen beskriver bland annat hur totalförsvarets behov kan kopplas till den fysiska planeringen samt vilka olika typer av intressen som kan vara viktiga att beakta ur totalförsvarsynpunkt.

Dricksvattenförsörjning

Efter regeringens SOU 2016:32, En trygg dricksvattenförsörjning, har regeringen satsat på att höja skyddet för dricksvatten bland annat genom att ge länsstyrelserna utökade medel för att fastställa nya vattenskyddsområden samt revidera vattenskyddsområden. En förutsättning för länsstyrelsernas arbete med fastställande är att kommunerna arbetar med att ta fram underlag för både nya vattenskyddsområden och för sådana som är i behov av revidering.

I Örebro län pågår arbetet med att ta fram en regional plan för länets vattenförsörjning. Planen förväntas bli klar under 2022.

Mellankommunal samordning

Enligt 2 kap. 3 § PBL ska hänsyn tas till mellankommunala och regionala förhållanden vid planläggning. Det innebär att kommunen inte bara ska ta hänsyn till förhållandena i angränsande kommuner utan också till behovet av samverkan och samarbete i ett bredare regionalt perspektiv.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring mellankommunal samordning, se bland annat s. 23.

Allmänna intressen

Kommunen ska i sin översiktsplan redovisa för och precisera hur kommunen i sin planering tar hänsyn till de allmänna intressena. Kommunen ska inte bara redovisa förekomster och påverkan utan också hur kommunen genom bedömningar och avvägningar säkerställer att hänsyn tas till de intressena. De allmänna intressena har olika vikt beroende på lokala förutsättningar i olika kommuner och ska preciseras så att en avvägning mellan dem underlättas i efterföljande planering. De allmänna intressena anges i 2 kap PBL. På Boverkets webbplats PBL kunskapsbanken finns de allmänna intressena mer utförligt beskrivna tillsammans med exempel på hantering i översiktsplaneringen.

Länsstyrelsen hänvisar till del 2 i det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring allmänna intressen.

Skogsbruk

Skogsbruk är av nationell betydelse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. År 2018 beslutades om ett nationellt skogsprogram med visionen att ”Skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi”. Länsstyrelsen har i samarbete med Region Örebro län och Skogsstyrelsen tagit fram ett skogsprogram för Örebro län som antogs 2021. Fortsatt arbete sker med att ta fram en tillhörande handlingsplan.

Jordbruksmark

Jordbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får, enligt 3 kap. 4 § MB, endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Vikten av att bevara jordbruksmark har aktualiserats allt mer sedan Nora kommuns översiktsplan antogs. Bland annat gör nya kunskaper om klimatförändringarnas effekter att frågan behöver ses i ett vidare perspektiv, som exempelvis utifrån Sveriges långsiktiga livsmedelsförsörjning.

Jordbruksmarkens betydelse har bäring på den svenska livsmedelsstrategin som antogs 2017. Strategin omfattar hela livsmedelskedjan, och gäller fram till år 2030. Det övergripande målet med strategin är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala produktionen av livsmedel ökar, samtidigt som vi når relevanta miljömål. För att bidra till målen i den nationella strategin har Länsstyrelsen i Örebro län och Region Örebro län tagit fram en regional handlingsplan för livsmedelskedjan i Örebro län.

Jordbruksmarkens betydelse för länet och riket nämns i flera regionala måldokument. I länets regionala handlingsplan för klimatanpassning samt handlingsplan för livsmedel tas konflikten mellan bebyggelse av jordbruksmark och produktion och konsumtion av livsmedel upp samt jordbruksverksamhetens betydelse för livsmedelsproduktionen. Den 28 april 2022 beslutade regionfullmäktige i Region Örebro län att fastställa den reviderade regionala utvecklingsstrategin (RUS), *En attraktiv och pulserande region för alla*. I RUS är ett effektmål för 2030 att öka produktionen inom areella näringar. En indikator för detta är att den totala arealen jordbruksmark i Örebro län ska bevaras.

Se mer information på Region Örebro läns webbplats: [Vi uppdaterar utvecklingsstrategin.](#)

Kartering av jordbruksmark i länet

Länsstyrelsen har tagit fram en kartering av brukningsvärd jordbruksmark i Örebro län, vilken finns tillgänglig som ett kartsikt i Länsstyrelsens webbGIS. Kartskiktet redovisar inte någon detaljerad bedömning av jordbruksmarken för att fastställa om den är brukningsvärd eller inte. Då en översikt för hela länet har gjorts är det inte möjligt att säkerställa att all jordbruksmark som pekas ut verkligen är brukningsvärd, utan skiktet är tänkt att fungera som en indikation och sedan får kommunen göra en bedömning i varje enskilt fall. Karteringen baseras på en sammanslagning av åkermark från lantmäteriets fastighetskarta, samt jordbruksblock och ängs- och betesmarksinventeringen från Jordbruksverket.

Klimatpåverkan

Sedan 1 augusti 2018 ska kommunens översiktsplan innehålla kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som är klimatrelaterade och hur sådana risker kan minska eller upphöra (PBL kap 3 § 5). Boverket har 2020 tagit fram en vägledning (PBL Kunskapsbanken) som syftar till att ge kommunerna stöd i

översiktsplaneringen så att den medverkar till en minskad klimatpåverkan.

Klimatanpassning

I nuvarande översiktsplan saknas det ställningstaganden kopplat till klimatförändringar och klimatanpassningar. I kommande planeringsstrategi bör kommunen, med hänsyn till lagförändringen om klimatrelaterade risker och till den uppdaterade kunskapen inom området enligt uppdaterade och nya underlag och vägledningar, ta ställning till kommunens fortsatta arbete med klimatanpassning inom ramen för översiktsplaneringen.

Länsstyrelserna har gemensamt tagit fram en vägledning för hur kommuner kan arbeta med klimatanpassning i den fysiska planeringen. De centrala kapitlen tar upp hur man praktiskt gör före, under och efter planarbetet.

Klimatanpassningsportalen är ett stöd till de som arbetar med att anpassa samhället till klimatförändringarna. Portalen är ett samarbete mellan nitton myndigheter och drivs av Nationellt kunskapscentrum och SMHI.

Länsstyrelsen har tagit fram en handlingsplan för klimatanpassning i Örebro län, där stort fokus ligger på kommunernas roll i klimatanpassningsarbetet. Länsstyrelsen vill även hänvisa till karttjänsten KlimatGIS som redovisar klimatrelaterade planeringsunderlag för Örebro län.

Naturvärden

Enligt både PBL och MB ska planläggning ske med hänsyn till naturvärden. Översiktsplanen ska ge vägledning och underlätta för kommande planläggning och beslut. Information om skyddad natur enligt 7 kap miljöbalken (natura 2000, naturreservat, biotopskydd, naturminnen) och övriga värdefulla naturområden (eklandskapet, grova träd, biologisk inventering av vatten) finns att tillgå via Länsstyrelsens webbGIS (Naturvård). Även i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur och Skogsstyrelsens kartverktyg Skogens pärlor finns uppdaterad information. I Artskyddsförordningen (2007:845) finns en förteckning över fridlysta arter.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring naturvärden, se bland annat s. 29–31.

I Nora kommun finns 31 naturreservat, varav 2 kommunala. Sedan översiktsplanen antogs så har följande naturreservat reviderats eller tillkommit:

Naturvärde	Namn	Beslutsdatum
Naturreservat	Järlehytteskog	2018-11-19
Naturreservat	Knapptorp	2020-11-16
Naturreservat	Meshattbäcken	2021-05-20
Naturreservat	Skärjenöarna	2021-11-29

Kulturmiljövärden

Enligt både PBL och MB ska planläggning ske med hänsyn till kulturmiljö. Det är viktigt att översiktsplanen ger vägledning och underlättar för kommande planläggning och beslut. Det är därför angeläget att kulturmiljöer och värden redovisas och beaktas i översiktsplaneringen då de påverkar lämplighet och genomförbarhet vid planering av olika typer av markförändringar. Dessa kulturmiljöer omfattar bland annat kulturresevat, fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturmiljöer.

Inom Nora kommun finns många miljöer med höga kulturmiljövärden som både utgör livsmiljöer för kommunens invånare och för attraktiva besöksmål, så som Järle- och Nora stationsområden. Länsstyrelsen efterlyser dock en kulturmiljöplan/strategi om hur kulturvärden ska tas till vara i kommunens plan- och byggprocesser, tydligt redovisar hur kulturmiljövårdens riksintressen ska tillgodoses samt hur hänsyn ska tas till bebyggelse och andra miljöer som skyddas enligt kulturmiljölagen.

I nuvarande översiktsplan och bland nationella dokument har kommunen inte lyft målen för kulturmiljöarbetet. I en kommun med högt förtätade kulturvärden som Nora är det av vikt med förtydligande resonemang om hur kommunen avser att förhålla sig till dessa målkomplex.

Enligt 2 kap kulturmiljölagen ska den som planerar ett arbetsföretag i god tid ska ta reda på om fornlämning berörs. Ingrepp i fornlämningar får inte ske utan tillstånd från länsstyrelsen. Detta gäller även om fornlämningen tidigare är okänd. Detta bör beaktas vid ianspråktagande av tidigare oexploaterad mark. Inom fornlämningsområdet i Nora innerstad kräver i regel alla arbetsföretag tillstånd från länsstyrelsen.

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring kulturmiljövärden, se bland annat s. 32–34.

I Nora kommun finns 10 byggnadsminnen. Sedan översiktsplanen antogs har inga byggnadsminnen reviderats eller tillkommit:

Kulturvärde	Namn	Beslutsdatum
Byggnadsminne	Gruvsmedjan i Dalkarlsberg	2010-02-22
Byggnadsminne	Gyttorps centrum	1998-09-11
Byggnadsminne	Göthlinska gården	2007-08-24
Byggnadsminne	Kruthuset i Dalkarlsberg	2009-11-02
Byggnadsminne	Nora Kyrkoherdeboställe	2005-12-12
Byggnadsminne	F.d. Spruthuset	2003-09-29
Byggnadsminne	Stadra gård	2007-08-24
Byggnadsminne	Stiftelsen Nora Järnvägsmuseum och Veteranjärnvägs anläggningar	2005-04-18
Byggnadsminne	Åkaregården	2003-09-29
Byggnadsminne	Älvhytte missionshus	2009-06-08

Bostadsförsörjning

Det är kommunen som har det övergripande ansvaret för bostadsförsörjning, enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Syftet med den kommunala planeringen för bostadsförsörjningen är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Enligt bostadsförsörjningslagen ska kommunen planera för bostadsförsörjningen med hjälp av riktlinjer, som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. Planeringen ska bidra till att ändamålsenliga åtgärder förbereds och genomförs.

Den 28 april 2022 beslutade riksdagen om en förändring i lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, som gäller från och med den 1 oktober 2022. Förändringen innebär att den analys som ska ligga till grund för kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjning ska ha en tydligare inriktning mot bostadsbristen i den egna kommunen. Kommunerna ska bland annat analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Boverket ska tillhandahålla underlag till kommunerna.

Riktlinjerna för bostadsförsörjningen ska ge underlag till översiktsplaneringen. Det ska av översiktsplanen framgå hur kommunen avser tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Från 1 april 2020 framgår detta av första punkten i PBL 3 kap. 5 §.

För Nora kommun finns ett bostadsförsörjningsprogram, antaget 26 september 2018. Länsstyrelsen önskar uppmärksamma kommunen på behovet av att se över och anta riktlinjer under varje mandatperiod.

Detta för att kunna ge ett aktuellt underlag till översiktsplaneringen. Det är viktigt att stärka riktlinjernas koppling till den övergripande strategiska planeringen och översiktsplaneringen i kommunerna för att kunna genomföra kommunens bostadspolitiska intentioner och nå kommunens bostadspolitiska mål.

Social hållbarhet

Länsstyrelsen hänvisar till det *Länsövergripande planeringsunderlaget* för mer underlag kring social hållbarhet, se bland annat s. 37–40.

I enlighet med 2 kap. PBL ska planläggning främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper. Detta utgör ett allmänt intresse och förutsätter en planering som utgår från människan och en social hållbar utveckling och berör flertalet mål inom ramen för Agenda 2030.

Enligt 1 kap 1 § PBL ska planeringen "... främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö..." Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram sociala frågor som mänskliga rättigheter, folkhälsa, jämställdhet, integration, barnperspektiv, trygghet och tillgänglighet som grunden för en god översiktsplanering. För att integrera dessa perspektiv i utformningen av översiktsplanen är det avgörande att de lyfts tidigt i planprocessen där representanter från de olika perspektiven ges möjlighet att delta och bidra med synpunkter.

Infrastruktur och kollektivtrafik

Regeringen har inlett arbetet med att ta fram en ny nationell plan. Infrastrukturpropositionen "Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige" överlämnades till riksdagen i april 2021. Beslut om ny nationell plan planeras till 2022.

Region Örebro län har det övergripande ansvaret för regionens infrastrukturplanering och regeringens uppdrag att upprätta en länsplan för regional transportinfrastruktur. Nuvarande länsplan visar vilka infrastruktursatsningar som ska göras i länet fram till 2029 i form av tillgängliga busshållplatser, nya cykelvägar, mittseparerade vägar och utveckling av järnvägar i vårt län. Under 2022 arbetar Region Örebro län fram en ny länsplan och uppdaterar samtidigt den regionala cykelplanen.

I remissutkastet för länsplanen nämns bland annat:

- **Väg 244**, Hällefors-Nora, trafiksäkerhets- och framkomlighetsåtgärder.
- **Länsväg 243**, Karlskoga-Nora, trafiksäkerhetsåtgärder.

- **Genom-/förbifart Nora**, en översyn av trafiksituationen i Nora behövs för att förbättra den lokala trafikmiljön.

Region Örebro län är även kollektivtrafikmyndighet i länet och ansvarar för strategisk planering av regionens kollektivtrafik med bussar och tåg. Det regionala trafikförsörjningsprogrammet utgör den långsiktiga strategiska planeringen för regional kollektivtrafik och innehåller bland annat mål och grundläggande principer för kollektivtrafikens framtida utveckling.

I Nora kommun finns en kulturväg – Pershyttan – Kil, väg 744. Kulturvägar utpekas av Trafikverket, efter samråd med bland annat länsstyrelserna och underhålls med särskild hänsyn till vägens karaktär.

Nationella och regionala mål, planer och program

Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Vilka mål som är relevanta att beakta måste bedömas med utgångspunkt i visionen och de utmaningar och mål som kommunen formulerat lokalt. Både på nationell och internationell nivå finns övergripande mål och strategier för ett hållbart samhällsbyggande. I det *Länsövergripande planeringsunderlaget* på s. 41–51 finns ett urval av dessa som kan ha betydelse för planeringsstrategins utformning som Länsstyrelsen önskar uppmärksamma särskilt för Örebro län.

Ny lagstiftning

Plan- och bygglagen (PBL)

Den 1 april 2020 förändrades det 3 kapitlet om översiktsplan i PBL. Med lagändringarna har många paragrafer fått nytt innehåll eller formulerats om. Boverket har gjort en sammanställning över lagändringarna som finns att läsa på PBL kunskapsbanken. Syftet med ändringen är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell.

Den största förändringen är att kommunernas aktualitetsprövning av översiktsplanen har ersatts med att kommunerna ska ta fram en planeringsstrategi (3 kap. 23 § PBL). Från och med valet 2022 ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val vilket innebär att fullmäktige senast den 11 september 2024 ska ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell. Avsikten med en planeringsstrategi är att den ska vara mer framåtsyftande än aktualitetsprövningen i och

med att kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen ska vara i fokus. Därför är det också möjligt att ändra strategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom första halvan av mandatperioden behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi inom samma period. Läs mer om planeringsstrategi, dess tänkta innehåll och övergångsbestämmelser på PBL kunskapsbanken.

Krav på riskbedömning i översiktsplan

Den 1 augusti 2018 ändrades 3 kap. 5 § PBL i syfte att förbättra beredskapen för klimatförändringar i kommunerna. Förändringen innebär att det av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra. Lagändringen trädde ikraft den 1 augusti 2018, men för ärenden om antagande eller ändring av översiktsplan som har påbörjats före 1 augusti 2018 fortsätter de äldre föreskrifterna att gälla. Läs mer på PBL kunskapsbanken.

Miljöbalken

Den 1 januari 2019 ändrades miljöbalkens 5 kap. 4 §. Ändringarna innebär bland annat att en kommun inte får tillåta en verksamhet eller åtgärd om denna ger upphov till en sådan ökad förorening som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt. Med otillåtet sätt menas att åtgärden inte får äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Den så kallade rimlighetsavvägningen i miljöbalken gäller inte längre miljökvalitetsnormer för vatten.

Nytt kapitel om miljöbedömning

Den 1 januari 2018 fick miljöbalken ett nytt 6 kapitel med det nya namnet Miljöbedömningar. Parallellt infördes ändringar i PBL:s 3, 4 och 5 kapitel. En del begrepp i lagstiftningen har ändrats. Dessa ändringar ska tillämpas på planer som påbörjas efter 1 januari 2018. När det gäller miljöbedömningar av planer och program, där översiktsplanen ingår, innehåller 6 kapitlet i miljöbalken krav på vilka miljöaspekter som ska omfattas av miljöbedömningen och större fokus ligger nu på att integrera dessa i planen.

Kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning i samband med att översiktsplanen tas fram. Miljöbalkens 6 kapitel, 9–12 §§, tar upp miljökonsekvensbeskrivningens (MKB) utförande och innehåll. Avgränsning, innehåll och detaljeringsgrad ska anpassas till vad som är lämpligt för den aktuella översiktsplanen. Samråd om detta genomförs med Länsstyrelsen. Läs mer och få vägledning om strategiska miljöbedömningar på Naturvårdsverkets webbplats.

Under 2018 ersattes förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar med miljöbedömningsförordningen (2017:966).

Barnkonventionen

Den 1 januari 2020 trädde lagen (2018:1197) om FN:s barnkonvention i kraft. Detta är en inkorporering av barnkonventionen i svensk lagstiftning som ska bidra till att synliggöra barnets rättigheter och skapar en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.